

Іноді при відмінюванні або творенні слова виникає невластивий українській мові важкий для вимови збіг кількох приголосних звуків. У такому разі один зі звуків випадає, від чого вимова стає легшою, а мовлення — милозвучним.

Спрощення — явище усного мовлення, яке забезпечує милозвучність.

У більшості таких слів спрощення позначається на письмі, що відповідає орфографічним нормам:

Групи приголосних звуків	Випадає звук	Приклади
-ждн-	[д]	тижня (хоча тиж д ень)
-здн-	[д]	проїзний (хоча проїз д)
-стн-	[т]	радісний (хоча радіс т)
-стл-	[т]	щасливий (хоча щас т я)
-слн-	[л]	масний (хоча мас л о)
-рдц-	[д]	серце (хоча сер д ець)
-зкн-, -скн-	[к]	бризнути (хоча бриз к и); тріснути (хоча тріс к)

Зверніть увагу! У сучасній українській мові є слова, у вимові яких спрощення відбувається, проте на письмі не відображається. Тому між вимовою й написанням цих слів існує відмінність.

Спрощення позначається на вимові слів *шіс~~т~~надцять*, *кіс~~т~~лявий*, *пес~~т~~ливий*, *хвас~~т~~ливий*, *хвас~~т~~нути*, *зап'яс~~т~~ний*, *надкіс~~т~~ниця*, *хворос~~т~~няк*, проте на письмі літера *т* у цих словах зберігається.

При вимові прикметників, утворених від іншомовних слів із кінцевим *-ст*, у вимові звук [т] здебільшого випадає, проте на письмі літера *т* зберігається: *контрас~~т~~* — *контрас~~т~~ний*, *балас~~т~~* — *балас~~т~~ний*, *аванпос~~т~~* — *аванпос~~т~~ний*.

В іменниках жіночого роду І відміни, у яких у початковій формі перед закінченням не менше трьох приголосних звуків, у формі Д. в. та М. в. однини приголосний [т] у вимові випадає, проте літера *т* на письмі зберігається: *студентка* — *студент~~т~~ці*, *невістка* — *невіс~~т~~ці*.

228. Перепишіть, уставляючи на місці крапок, де потрібно, літеру.

Сміливи́й правозахис...ник, корис...ний досвід, захис...ні окуляри, контра...ний душ, протес...на акція, об'їз...ний шлях, швидкіс...не шосе, навмис...ний крок, запас...ливий сусід, аванпос...на позиція, тиж...неве меню, щас...ливий випадок, пес...ливий погляд, виїз...на нарада, вартіс...ний захід, балас...ні речовини, особистіс...ний підхід, шіс...надцятий рік, водохрес...ні морози, кіс...лява модель, тріс...нута стіна, зліс...ний конкурент.

- Назвіть слова, у яких спрощення не відображається на письмі.

229. Попрацюйте в парах. Перепишіть, ставлячи подані в дужках іменники у формі давального відмінка однини.

Порадіти (звістка); аплодувати (піаністка); подякувати (бандуристка); пояснити (аспірантка); позичити (студентка); підказати (туристка).

230. Перепишіть прислів'я, уставляючи на місці крапок дібрані з довідки та поставлені в потрібній формі слова. Упишіть на місці крапок, де потрібно, літеру.

1. Рукою за всіх, а ... ні за кого (*Ірландське*). 2. ... — єдина справжня шляхетність (*Французьке*). 3. Не витрушуй сміття з торби, поки не впевнився, що там немає ... (*Німецьке*). 4. Якщо ... журиться, це значить, що комусь поталанило (*Угорське*). 5. Без сокири в ліс піти — один ... принести (*Українське*).

Довідка. Хворос..няк. Сер..це. Перс..ень. Чес..ність. Заздріс..ник.

231. Попрацюйте в парах. Продовжте текст за поданим початком. Використайте слова *чесність, безкорисливість, заздрісність, улесливість*.

Не всі люди спроможні визнати чужі успіхи, порадіти за них! Це та досить рідкісна якість, що перевіряє людину на рівень духовності...

232. Перепишіть, уставляючи, де потрібно, літери.

1. Мій Києве, щас..лива нота в твоєму голосі бринить (*Д. Павличко*).
2. І очі пес..ливо гладять землі кожну впадину й схил (*М. Бажан*). 3. Дові-
ку б тобі, захис..ник України, не знати атак і смертей! (*Д. Луценко*) 4. Ми
навчилися навіть в роковану мить чес..но долі дивитись у вічі. Нам неправ-
да ненавис..на, як антисвіт, та півправа — ненавис..на вдвічі (*Б. Олійник*).
5. Є душі зоряні, вони ясні шляхи в житті прос..лали (*В. Сосюра*).

- Позначте в словах вивчені орфограми. Поясніть написання слів правилами.
- Поясніть уживання в реченнях розділових знаків.